

"Efter tågen kännedom om svenska regeringens memorandum av
Stockholm den 23 september 1942.

den 11 augusti kan sovjetregeringen ej godtaga såsom tillfredsställda de i sagda memorandum givna upplysningarna i anledning av sovjet regeringens förklaring av den 26 juli anförda fallen av neutralitetskränkningar från Sveriges sida samt vidhåller till fullo sagda förklaring.

Såsom framgår av svenska regeringens memorandum förnekar denn ej själv sådana fakta som a) transiteringen över svenskt territorium med svenska regeringens tillstånd sommaren 1941 av en division tyska trupper, sedan Finland anslutit sig till det tyska anfallet mot SSSR b) överförandet över svenskt territorium av s.k. "tyska permittenter d.v.s. tyska officerare och soldater, vilka deltaga i kriget mot SSSR och dess allierade, c) bildandet på svenskt territorium av avdelningar av s.k. "frivilliga" samt deras avsändande till Finland under befäl av svenska officerare för deltagande i kriget mot Sovjetunionen.

Redan medgivandet av dessa fakta bekräftar till fullo riktigheten av den av sovjetregeringen gjorda förklaringen rörande Sveriges systematiska neutralitetskränkningar oberoende av att svenska regeringen försöker förneka övriga i sovjetregeringens förklaring anförda fakta rörande konstaterade kränkningar.

Utöver de i aide-mémoire av den 26 juli omnämnda fakta har so
jetregeringen/^{nu}kommit i besittning av ytterligare upplysningar angående transporter över svenskt territorium av tyska trupper för krigshandlingar mot SSSR.

Sålunda passerade den 15 juni - 1 juli genom Hälsingborg mot norr 37 tåg med tyska trupper, 1 - 10 juli 21 tåg med tyska trupper vidare genom Trelleborg den 6 - 11 juli 4 tåg med tyska trupper och den 7/6 - 7 juli genom Boden till Finland 75 vagnar med tyska trupper och till Norge 720 vagnar med tyska trupper.

Jämsides härmed sker även transport av tyska trupper till Finland genom Sverige sjövägen, varvid de tyska militära transportfartygen med tyska trupper för fronten i en serie fall konvojerades av svenska krigsfartyg. Sålunda avgingo den 3 juli från Gävle till Finland 11 transportfartyg med en storlek upp till 5.000 ton lastade med tyska trupper, varvid transportfartygen konvojerades av svenska krigsfartyg. I slutet av juli innevarande år inkommo på svenskt vatten nära Kålsten och Nynäshamn 6 tyska transportfartyg med trupper åtföljda av svenska krigsfartyg, som konvojerade dem.

Såsom framgår av dessa fall av masstransporter av tyska trupper över svenskt territorium och på svenskt vatten är det fråga om ett systematiskt och grovt kränkande från Sveriges sida av dess proklamerade neutralitet.

Sovjetregeringen kan samtidigt icke förbigå fallen av systematiska masstransporter av tysk krigsmateriel och vapen för den tyska armén över svenskt territorium till Finland och det av Tyskland ockuperade Norge. I denna fråga åger sovjetregeringen likaledes en rad nya upplysningar. Sålunda passerade t. ex. den 15 juni - 1 juli via Hålsingborg till Norge 59 vagnar flygplan, 32 vagnar kanoner av olika kaliber, 25 vagnar strålkastare på bilar, 293 vagnar militärt gods och 178 vagnar militärbilar. Under tiden 1 - 10 juli passerade via Hålsingborg för de tyska och finska arméerna 170 vagnar krigsmateriel, 80 vagnar kanoner, 55 vagnar bilar, 16 vagnar pansarbilar, 13 vagnar tanks, 14 vagnar strålkastare, 23 vagnar flygplan och 1.427 vagnar med olika militärt gods. Den 6 - 11 juli passerade via Trelleborg till Finland 141 vagnar krigsmateriel, 45 vagnar kanoner, 24 vagnar bilar samt till Norge 653 vagnar med olika militärt gods. Under tiden 7 juni - 7 juli passerade via Boden till Finland 120 vagnar fältkanoner, 6 vagnar strålkastare, 2.150 vagnar med olika krigsmateriel samt till Norge 6 vagnar lätta kanoner, 80 vagnar tunga kanoner, 35 vagnar flygplan, 75 vagnar strålkastare och 2.700 vagnar med olika krigsmateriel.

Sovjetregeringen konstaterar, att den svenska regeringen genom att tillåta masstransporter av tyskt krigsmateriel och vapen för den tyska armén över svenskt territorium och genom att för dessa transporter ställa transportmedel och skydd till förfogande frångått sin proklamerade neutralitetspolitik och beträtt vägen av aktivt stöd åt en

Hemlig

av de krigförande parterna i dess krigshandlingar mot den andra parten.

Med anledning av ovanstående vidhåller sovjetregeringen till Envoyén Assarsson har i telegram från Kujbysjev inberättat, fullo sin protest mot Sveriges kränkningar av neutraliteten och med att han den 19 september kallats till vice utrikeskommissarien lo-svarande internationella rättsregler samt förväntar att svenska reger-^{sovskij}ingen kommer att vidtaga åtgärder till upphörande av dessa kränk-
ning^{innehåll.}ar. "

Memorandum.

I en aide-mémoire, som på sovjetregeringens vägnar den 19 september 1942 av vice utrikeskommisarijen Losovskij överlämnats till Sveriges minister har sovjetregeringen återkommit till vissa frågor berörande föregivna svenska neutralitetsöverträdelser, vilka frågor av svenska regeringen redan utförligt besvarats i dess memorandum av den 11 sistlidne augusti. I fråga om transiteringen av en division tyska trupper från Norge till Finland sommaren 1941 och beträffande befordran mellan Tyskland och Norge av tyska permittenter liksom i avseende å svenska frivilligas enrullering i finska armén kan svenska regeringen därför endast hänvisa till de fakta och synpunkter, som redan framförts i nämnda memorandum. Såsom där konstaterats har, efter transporten genom Sverige av en division tyska trupper sommaren 1941, icke i något fall förekommit transitering av tysk trupp genom Sverige till Finland. Vid transiteringen mellan Tyskland och Norge rör det sig som bekant heller ej om några tyska "trupper" utan uteslutande om enskilda tyska permittenter, som utan beväpning hemresa på permission från sina olika förband i Norge och efter åtnjuten permission återvända dit. Resorna genom Sverige företagas i särskilda tåg, vilka övervakas av svensk militär- och polispersonal. Antalet resande är noggrant begränsat, och strikt jämvikt uppehålls mellan antalet permittenter i nordlig och sydlig riktning. Vad beträffar Finland, har svenska regeringen konsekvent förvägrat sitt tillstånd till någon transitering dit eller därifrån.

Någon vidare!

ens av permittenter.

Redan härav framgår, att de i sovjetregeringens aide-mémoire lämnade uppgifterna om tyska trupptransporter icke äro med sanningen överensstämmande. Genom Hälsingborg och Trelleborg passera inga andra persontåg för tysk räkning än sådana med permittentresande till och från Norge. Det antal permittenter, som passerat Hälsingborg och Trelleborg under i nämnda aide-mémoire angivna tider, är ojämförligt lägre än vad som där föregives. Vad beträffar uppgiften, att under tiden 7 juni till 7 juli Boden skulle ha passerats av 795 vagnar lastade med tyska trupper, varav 75 till Norge och 720 till Finland, så synes den antingen vara helt gripen ur luften eller ock bero på att svenska trupper, vilka i samband med truppförflyttningar passerat Boden, misstagits för tyska.

I fråga om transitering av krigsmateriel, har redan i svenska regeringens memorandum den 11 augusti påpekats, att gällande internationella konventioner uttryckligen medgiva neutral stat rätt att för krigförandes räkning transitera krigsmateriel. Härtill kommer, att den större delen av det gods, som för tysk räkning befordras genom Sverige till Norge och Finland, icke utgöres av sådana varor, som enligt samma internationella bestämmelser räknas som krigsmateriel, utan av vanligt gods, såsom livsmedel, beklädnadsartiklar, drivmedel, byggnadsmaterial etc., alltså varor vilka en neutral stat såvitt bekant aldrig ens ifrågasatts vara förhindrad transitera.

Beträffande de i sovjetregeringens aide-mémoire återgivna uppgifterna angående antalet godsvagnar, lastade med tyskt gods, som under vissa tidsperioder skulle ha passerat vissa svenska statio-

ner, gäller att de äro så överdrivna, att den enda tänkbara förklaringen synes vara, att sovjetregeringens informatörer medräknat icke blott alla järnvägsvagnar med militärt gods, oavsett om godset varit tyskt transitogods eller tillhört svenska försvarsmakten, utan dessutom alla utländska järnvägsvagnar oavsett om deras last varit utländsk eller svensk. Det är härvid att märka, att inom ramen för den internationella godstrafiken utländska godsvagnar i stort antal användas i Sverige i returtrafik för rent svenska transporter såväl till utlandet som inom Sverige. Den enda i sovjetregeringens memorandum återgivna uppgift om den tyska godstransiteringens omfång, som är riktig, är den, att under tiden 1 - 10 juli 14 vagnar lastade med tyska strålkastare passerat Hälsingborg. Till belysande av de övriga uppgifternas överensstämmelse med verkligheten må nämnas, att Trelleborg under dagarna 6 - 11 juli passerades icke, såsom i sovjetregeringens aide-mémoire uppgives, av 863 utan av 17 vagnar lastade med tyskt transitogods till Finland och Norge.

Viss godstransitering.

Röda siffror = påstådda transporter.

Svarta siffror = genomförda transporter.

Godsslag	Hälsingborg		Trelleborg		Boden ^{x)}	
	15.-30. juni	1.-10. juli	6.-11. juli		7. juni - 7. juli	
	Norge	Norge o. Finland	Finland	Norge	Finland	Norge
<u>Flygplan, flygplandelar</u>	59 / 7	23 19	-			35
<u>Trykmateriel: artillerimateriel, pjäser, -delar</u>	32 24	80 28	45 -		120	86
strålkastarmateriel.	25 7	14 14	-		6	75
<u>Motorfordonsmateriel</u>	178 22	84 20	24 -			
anspannsfordonsmateriel.	16	4	-			
övrig tygmateriel	137	84	-			
<u>Ammunition</u>	178	130	5			
<u>Intendenturmateriel (beklädnad osv.)</u>	28	63	1			
<u>Byggnadsmaterialier o. maskiner</u>	67	79	-	653 / 17	2150	2700
<u>Ljymedel</u>	293 204	1597 118	141 -			
<u>Mineraloljor</u>	24	15	-			
<u>Hästar</u>	-	-	-			
<u>Filtrost</u>	-	9	3			
<u>Summa</u>	587 / 714	1798 / 583	210 / 9	653 / 17	2276 / 1900	2896 / 1237
		2385 / 1297		863 / 26		5172 / 3137
				8420 / 4460		

Anm: ^{x)} Specifikation för Boden kan icke lämnas utan

tidsödande bearbetning.

HEMLIG

Jämlikt kung. 1933 nr 757.

P.M.

beträffande vissa påståenden i sovjetregeringens not av den 19. september

1942.

Uppgifterna beträffande omfattningen av de tyska transittransporterna na hro i alla avseenden överdrivna och i vissa fall direkt felaktiga. Dels synas även sydgående transporter hava upptagits vara till Norge/Finland, dels torde förväxling i vissa fall föreligga med svenska transporter, som framförts under ifrågavarande tidsperioder.

En jämförande granskning ger följande resultat.

A. Personaltransporter.

Via Hälsingborg.

Sovjetregeringen hävdar, att under tiden 15. juni - 10. juli sammanlagt 58 tåg med tyska trupper passerat norrut. Verkliga antalet utgör 36 norrut och 37 söderut medförande respektive 28899 och 28814 permittenter.

Under samma tid berördes Hälsingborg av 4 nordgående och 2 sydgående (urlastande) svenska transporter.

Via Trelleborg.

Påståendet att 4 tåg passerat den 6.-11. juli är såtillvida riktigt, att under denna tid 2 nordgående tåg (summa 1956 man) motsvarats av 2 sydgående med 1884 man.

Via Boden.

Uppgifterna från Boden antyda, att vederbörande källa utan urskiljning sökt räkna samtliga Boden berörande transporter, som omfattat eller kunnat tänkas omfatta militär personal eller gods av något slag, varefter allt angivits vara transittransporter. Såväl beträffande personal som gods hava därifrån orimligt missvisande siffror anförts.

Mot påstådda transporter under tiden 7/6 - 7/7 av 75 vagnar tyska trupper till Finland och 720 vagnar till Norge kvarstår endast genomförda "Hufeisentransporter" av 18 vagnar med 1028 man till Finland och 18 vagnar med 1049 över Norge f.v.b. till Tyskland.

Däremot har under samma tid genomförts en större, hela landet berörande svensk militär transportrörelse, omfattande 354 person- och 2506 godsvagnar, av vilka 77 person- och 137 godsvagnar berört Boden, varvid dock endast 33 person- och 50 godsvagnar framförts norr eller öster om Boden.

B. Godstransporter.

Jämförande uppgifter äro sammanställda i bifogade tabell, där de av Sovjetregeringen åberopade uppgifterna angivits med röda och de verkliga transportererna med svarta siffror. Transporterna hava därvid sammanförts i vissa materielgrupper. Av tabellen torde bl.a. framgå, att Sovjetregeringens informationskällor lämpligen borde utbytas mot vederhäftigare.

Det synes därjämte troligt, att samtliga förekommande utländska vag-

nar medräknats, vare sig de utgjorts av söderut återgående tovvagnar
eller för svenska civilgodstransporter i anspråktagna vagnar.

Stockholm den 26. september 1942.

v. Horn